

namreč niso povsod enako pojmovane, tudi pri drugih jezikih obstaja ta problem. Za primer: tambur je označen kot kupola; na str. 215 beremo: »Kupola navadno počiva na tamburu ...« Kaj torej? Je tambur nekaj specifičnega, kar ni razloženo v besednjaku, ali pa je posredi težava prevoda? Zaradi (mednarodno) ne čisto usklajene terminologije je na koncu dodano isto besedišče v angleščini, francoščini, nemščini in italijanščini. Morda ne bi bilo odveč, če bi se kdo posebej lotil terminologije.

Wielfried Koch je z *Umetnostjo stavbarstva* dosegel izjemno raven racionalno urejenega in strokovno zaokroženega podajanja v besedi in podobi. Nekaj medklicev pri vsebini niti najmanj ne zmanjšuje pomena knjige v celoti. Kochu se pozna obsežna strokovna razgledanost, poznavanje stvari ne do potankosti, ima smisel za bistvo; celotno pisanje s slikovnim gradivom odlikujeta sistematičnost in pedantna natančnost pri razvrščanju gradiva in odbranih primerov. Za uporabnika je tudi pomembno, da je dobil pregledno in jasno zasnovano celoto; tisto, kar je po navadi »lovil« pri raznih virih, je sedaj pregledno obvladljivo v eni knjigi. Umetnost stavbarstva je napisana tako, da se je lahko posluži tako gradbenik kot kdo zunaj te stroke. Prevajalec Peter Fister je opravil zahtevno nalogo, deloma je sodelovala urednica Marta Kocjan – Barle. Med prevedenimi strokovnimi deli te in podobne vrste je *Umetnost stavbarstva* W. Kocha optimalno delo, vredno vse pozornosti in priznanja.

Igor Gedrih

Vstopi v letalo, dokler še lahko

Zoë Jenny: *Soba s cvetnim prahom*
Cankarjeva založba, Ljubljana 1999
Prevedel Slavo Šerc

Romaneski prvenec *Soba s cvetnim prahom* (*Das Blütenstaubzimmer*, 1997) mlade švicarske pisateljice Zoë Jenny (r. 1974) je brez dvoma razburkal evropsko literarno sceno, tudi pri nas. Mnenja so deljena, vendar je gotovo, da se je pisateljicino ime že vpisalo v orbito literarne slave. Med drugim je roman preveden v več kot dvajset jezikov in ga sproti ponatiskujejo. Mlada pisateljica, ki je ob izidu slovenskega prevoda obiskala Ljubljano, je bila tudi gostja lanskoletne Vilenice. Piše kratke zgodbe in pesmi, ki jih, kot je

izjavila v nekem intervjuju, ne objavlja, saj se ji zdi pisanje poezije težavno.

Ob vsem tem se najprej zastavi vprašanje, od kod taka pozornost pisateljici, ki je izdala šele prvi roman in katerega vehementni vstop na literarno prizorišče bi lahko primerjal le še z Ellisovim prvencem *Manj kot nič*. Pri promoviranju imajo ključno vlogo mediji, predvsem njihov promocijski vpliv na povprečnega bralca. Zato je razumljivo, da se danes drenja na svetovnem (seveda pa tudi domačem) literarnem prizorišču polno kvazivelikih avtorjev, ki še zdaleč nimajo tako močnega dometa kot literarna klasika.

Jenny odpira temo, ki je aktualna in zanimiva, saj govori o človeku in njegovi vpetosti v sodobni svet. To je vsa realnost, katero je mogoče spremljati z mislijo in besedo. V tem se gotovo skriva privlačnost pisateljčinega pisanja, njenega realnega in hkrati liričnega podživljanja sveta, ljudi, predvsem pa odnosov, ki med njimi nastajajo.

Bistvo zgodbe je spleteno okoli skrhanih družinskih vezi in s tem povezanim generacijskim konfliktom. Jenny je prvoosebna pripovedovalka z imenom Jo. Neprizadeto pripoveduje zgodbo o ločitvi staršev. Čustva so skrita, vendar prisotna daleč stran v zakulisju besed. V romanu vseskozi vlada hladna, odtujena atmosfera med ljudmi, med katerimi bi po naravni definiciji morali vladati zakoni milosti in nežnosti.

Prvi del romana, ki obsega nekaj manj kot dvajset strani, je postavljen v hišo Jojinega očeta, tiskarja, ki tiska knjige, katere nikakor ne gredo v prodajo. Mož srednjih let živi težko življenje, veliko dela, slabo živi, skrb za

svojo hčer pa prepušča naključju. Mala Jo opazuje življenje svojega očeta, opazuje ga pri delu s tiskarskim strojem in se že v rosnih mladosti navaja na samoto, na individualnost in lastni svet, ki je blizu alienaciji. Drugi del romana, ki je tvorišče glavnih in pomembnejših nastavkov zgodbe in obsega slabih devetdeset strani, je postavljen v zgodbo Jojine matere Lucy. Jo se čez poletje namreč odpravi k Lucy in njenemu izvoljencu Aloisu. Ta kmalu umre v sumljivih okoliščinah avtomobilske nesreče. Nihče ne ve, ali gre za nesrečo ali za samomor. Lucy izgubi vse, kar ima. Na tem mestu se pojavi simbol sobe s cvetnim prahom, ki naj bi jo pripravila Jo zato, da bi Lucy pozabila na svoje težave, da bi lahko spet našla sebe. Vendar soba ostane prazna, tako kot (anti)junaki v romanu. Najučinkoviteje to ponazori prizor z metulji, ko Jo sedi ob koritu, v katerega teče voda, in opazuje metulje, kako se utapljujejo. Ko jim pomaga, ko jih spravi na sonce, da se jim krila posušijo in spet lahko letajo, ti spet odletijo nazaj v korito z vodo. Metulji so metafora za življenjsko zgodbo nastopajočih v romanu, ki nihajo med vzponom in propadom, nikoli pa ne uvidijo sebe, nikoli se ne soočijo sami s seboj. Zato so prazni, zato jim soba s cvetnim prahom ne pomaga, jih ne pomirja in jih ne odrešuje.

V zadnji polovici romana Lucy popolnoma izbrše svojo ljubezensko zgodbo z Aloisom in se začne posvečati Vitu, drugemu izbrancu. Lucy se namreč boji samote. Ob tem zapostavlja skrb za lastno hčer, s katero ne najde kontakta in jo veliko pušča samo. Vendar se Jo znajde. Njen svet je drugačen.

Skrbijo jo druge težave, ima drugačne interese. V tem delu stopi v ospredje Jojina zgodba, njeno druženje s prijateljico Reo. Ravno ta druženja, predvsem tisti deli, ki opisujejo pohajkovanje Jo, Ree in njenega fanta Nicolaja, so najbliže sodobni realnosti mladih. Natančneje, načinu zabavanja srednjega sloja evropske mladine: rave, ecstasy, seks, ponočevanje do jutra. Vendar se Jo in Rea dolgočasita, svet tehno glasbe se jima zdi pust in nezanimiv. Seksualna izkušnja, ki jo je imela Jo, je videti izrazito izpraznjena ljubezni. Akt postane zgolj akt, je samemu sebi namen. Jojino in Rejino doživljanje realnosti ni komformistično. Realnost ni nekaj, čemur se je potrebno predati, nasprotno, potreben je konflikt, razdor. In zato ni nenavadno, da prijateljici sanjarita o potovanju v Ameriko, v Milwaukee. To nakazuje, da gre za hrepenenjska lika, ki pa hrepenita zgolj zato, da hrepenita. Potovanje se ne uresniči in ostane imaginarni cilj. Zato spet velja, da gre za beg zaradi bega. Povedano drugače: Jo in Rea nista drugačni od ostalih oseb v romanu. Edino, kar ju ločuje od ostalih (in to predvsem velja za Jo), je zavedanje svoje usode v tem svetu in hkrati zavedanje tega, da bo soba s cvetnim prahom ostala nedotaknjena. Zavedanje je zato pot, ki ne pozna herojev.

Zoë Jenny se v romanu *Soba s cvetnim prahom* ne postavlja na nobeno od strani znotraj generacijskega konflikta. Pravzaprav ima vsaka stran svojo resnico. Problem je komunikacija med generacijami oziroma družinskimi člani, ki je popolnoma zaprta in izkrivljena. V tem je tudi podobnost z

že omenjenim prvencem *Manj kot nič*, ki podobno zaprtje komunikacije opisuje v ameriški družbi. Vzrok tega gre iskati v vedno močnejšem individualizmu, katerega posledica sta epidemična odsotnost jezika in zazrtost v lastni, samozadostni svet, ki ga hrani sodobna družba.

Soba s cvetnim prahom je mladinski roman. Mislim, da Jenny ni imela želje napisati veliki roman. Zato primerjava s svetovno klasiko sploh ni mogoča. Klasika odgovarja širšemu zgodovinsko družbenemu kontekstu in je prikladna človeku kot človeku tudi zunaj tega okvira. Roman *Soba s cvetnim prahom* pa je zgodba o družini ob koncu dvajsetega stoletja, kjer je ubesedeno nelagodje. Vprašljivi so razmisleki v romanu, ki ne vodijo v duhovno razprtost človeka, ampak ostanejo zgolj pri prvoosebni liričnosti. Sicer je roman napisan dobro, poetični slog je prikladen atmosferičnosti dogajanja v romanu. Napisan je prikladno trenutnemu odsevu realnosti in raziskuje tiste probleme sodobnega človeka, ki zastavljajo mnoga vprašanja, na katera bomo v prihodnje morali odgovoriti. V skladu z literaturo kot tako knjiga ne ponuja teh odgovorov. Vprašanja so odprta. Čakajo, da bo letalo odletelo drugam. Če sploh. Morda je prepozno, bi lahko razbral iz knjige.

Gregor Podlogar